

Landsstyreformandens nytårstale

1. januar 1981

På landsstyrets og landstingets vegne ønsker jeg alle i Grønland hjertelig tillykke med det nye år – 1981. Samtidig ønsker jeg at udtrykke mine ønsker om gode arbejds-dage og måneder i det nye, hvor vi allesammen med den usikkerhed og spænding, der hører til hvert eneste menneske, nu skal fortsætte vor deltagelse i opbygningen af vort samfund. Jeg vil også benytte denne lejlighed til at udtrykke vor medfølelse med alle, der har mistet deres kære og venner i det forløbne år. Det er altid svært at sige det sidste farvel til en, man holder af, men vi har forpligtelse til at fortsætte vores pligter og ansvar til hinandens bedste (tjeneste).

Dernæst vil jeg gerne sige hjertelig tak til alle, der såvel i det store som i det små, har gjort deres arbejde vel. Det gælder alle i Grønland. Vi har bemærket, at befolkningen heroppe har indset, at kravene for os alle er blevet større, og i lyset af denne situation har samarbejdet imellem forskellige instanser været præget af gode viljer. Og det siger jeg, efter at have iagttaget og medlevet hjemmestyrets overtagelse af en lang række opgaver. Uden at trække bestemte grupper frem i den forbindelse vil jeg særlig

nævne, at de grønlandske lokale myndigheder – kommunalbestyrelser og bygderåd – har vist en god forståelse og evne til at kunne administrere deres pålagte opgaver fra hjemmestyrets side, og dette er en opmuntrende begyndelse.

Året 1980 har været det egentlige første hele arbejdsår. Vi har overtaget store områder som skolen, kirken, radioen, biblioteksvæsenet og pressen. Disse meget vigtige områder berører vor daglige tilværelse og de giver os påvirkninger, som vil præge os resten af vort liv. Vi er selvfølgelig stødt på visse vanskeligheder af den ene eller den anden art, men jeg er sikker på, at vi ved fælles hjælp kan klare de større eller mindre skær.

Bispevielsen i februar måned har været en varm og højtidelig oplevelse for hele Grønland. Det var en begivenhed, der vil blive husket fremover. Det er mit håb, at den nye ordning for vor kirke vil styrke menighedslivet heroppe samt virke inspirerende for nuværende og fremtidige medarbejdere i den grønlandske kirke.

Iøvrigt har jo det forløbne år været præget af begivenheder, der på forskellige måder har styrket vore forbindelser

til vore nære venner. Jeg tænker på etableringen af et parlamentarisk kontaktudvalg imellem folketinget og landstinget, der fra nu af skal mødes årligt for at udveksle synspunkter af fælles interesse for den danske og grønlandske lovgivning. Der er ingen tvivl om, at dette kontakt-udvalg vil medvirke til endnu større forståelse imellem Danmark og Grønland.

En anden begivenhed vi også noterer med glæde, er Inuit Circumpolar Conference' afholdelse her i Grønland. Etablering af et formaliseret samarbejde imellem inuitterne fra Alaska, Canada og Grønland anser vi som et meget betydningsfuldt skridt til styrkelse af Inuitternes kamp for bevarelse af deres kulturelle baggrund og til at henlede opmærksomheden på deres bestræbelser for at få deres rettigheder i deres områder.

Jeg kan heller ikke undlade at rette vor opmærksomhed mod den alvorlige, men også ansvarsbevidste beslutning i landstinget om at undersøge mulighederne for en olieefterforskning på land. De kontakter, som vi har etableret til vore venner i Alaska og Canada, kan give os de nødvendige informationer vedr. lignende aktiviteter i arktiske egne, ikke mindst hvad angår miljømæssige spørgsmål og foranstaltninger. Det er en erfaring, som vi kan trække på.

Ved tærskelen til det nye må vi endnu engang understrege nødvendigheden af at hjælpe os selv, at klare os med den arbejdskraft, vi har til rådighed, ja, med de levende og ikke levende ressourcer, vi har til rådighed. Samtidig hermed må vi også konstatere lige så klart som det første, at vores afhængighed af verden uden

for os er meget stor. Med den urolige verden vi er i, er det vanskeligt at forestille sig, hvordan vi skal klare os, hvis olietilførslerne af en eller anden årsag udebliver, fordi vi er så afhængige af importen af energi.

Derfor må vi vide vor besøgestid. Vi må først og fremmest rette vore øjne mod, hvad vi selv kan fremkomme med til erstatning for den energi, som vi i høj grad importerer. Det vil koste enorme investeringer af penge og mennesker. Og det vil kræve besindighed og mod af dette lands politikere at tage beslutninger herom. Men jeg ved også, at vi har mod på at tage disse beslutninger.

Landsstyret vil gøre alt, hvad der er menneskeligt og økonomisk muligt for at udvirke, at Grønland skal blive et samfund, hvor vi i meget større grad end hidtil er selvforsynende med energi. Her tænker jeg på fremskyndelsen af vandkraftundersøgelser og etablering heraf i forskellige dele af vort store land. Her tænker jeg også på undersøgelserne omkring kul på Nuussuaq, ja, her tænker jeg også på den evt. olie i Jameson Land. Uden at forhaste sig, men ved at have en fornuftig planlægning kan vi nå meget, hvis vi har mod hertil.

De levende ressourcers udnyttelse er stadigvæk det, der giver os håb om at stabilisere vort lands økonomi. Det er glædeligt at vide, at den grønlandske trawlerflåde nu selv er istand til at hente hele rejeqvotaen i 1981. Samtidig har vi oplevet en stadig god aktivitet i fiskeriet iøvrigt. Men vi oplever sandelig også, at den fisk, vi fanger, ikke fuldt ud udnyttes på grund af manglende arbejdskraft. Det er beskæmmende og nationalt set

nedværdigende, at vi tilsyneladende ikke magter at klare denne del af opgaven. Men ikke desto mindre mener jeg, at vi er istand til at klare denne udfordring. Jeg tror nemlig, at det hænger sammen med en omlægning af en del af vor livsform således, at arbejdskraften på den tid, hvor indhandlinger virkelig foregår, skal være tilstede, igennem en central- og lokal planlægning, hvor både centrale og lokale myndigheder er enige om at føre igennem. Men det afhænger i sidste ende af befolkningens – ja, hele befolkningens forståelse herfor. Alle aktiviteter, der kan klares udenfor en virkelig fiskesæson, bør kunne arrangeres i andre tider, uden at vi føler os fattigere i ånd eller legeme af den grund.

Hvad angår vore fiskerirettigheder omkring vore farvande har vi oplevet noget, der forhåbentlig giver eftertanke hos alle heroppe. Jeg tænker hermed på EF's dispositioner, efter at forhandlingerne imellem landsstyret og Kommissionen er afsluttet. Vi kan ikke – og heller ingen andre ansvarlige regeringer iøvrigt – kan leve med denne tingenes tilstand, at aftaler bliver brudt, så snart man forlader forhandlingsbordet. Vi ved, at vi er en lille befolkningsgruppe i det store europæiske fællesmarked, men vi vil bede om respekt og en troværdighed, der er større og mere ærlig, end hvad EF har præsteret hidtil i sådanne for os livsvigtige spørgsmål.

EF skal nemlig blive ved med at få at vide, at foruden vor afhængighed af fiskeriet, kæmper mange af os for vores eksistens ved fangererhvervet. Et slidomt erhverv, som EF-myndighederne har henvist til deres miljøudvalg. De

grønlandske myndigheder må aldrig svigte deres forpligtelser til at sikre fangerbefolkningen videre eksistensberettigelse. En bedre og større forståelse for fangerbefolkningens ofte byrdefulde liv under udøvelsen af deres erhverv må udbredes, suppleret med oplysning om, på hvilken måde, generationer inden for dette erhverv til stadighed har bestræbt sig for at bevare dyrebestanden i deres områder.

Fåreavlen i Sydgrønland er et erhverv, som vi sætter vor lid til som en del af fremtiden for Grønland. Takket været et dygtigt, men også slidsomt arbejde fra fåreholdernes og deres organisations side har erhvervet nået et stadium, hvor stabiliteten præger den videre udvikling igennem foranstaltninger, som er blevet bakket op i bred politisk forstand. Vi vil fortsat følge denne udvikling meget nøje, – og den fortjener en videre opmærksomhed.

Når jeg har nævnt alle disse ting, så hænger det også sammen med, at jeg ønsker endnu en gang at appellere til befolkningen om at medvirke aktivt til at fortsætte skabelsen af et godt hjem for alle i Grønland. Grønland kan blive et godt hjem for os allesammen, hvis vi er istand til at indrette os under hinandens forskelligheder. For at undgå en misforståelse, vil jeg straks understrege, at vi fortsat ønsker, at løn- og ansættelsesforhold skal være ens for os allesammen. Den forskelsbehandling, som vi har oplevet, må vi virkelig igang med at afvikle allerede under igangværende overenskomstforhandlinger. Vi har med glæde konstateret, at alle i Grønland ønsker at medvirke til denne afskaffelse. Men at

nå et resultat, et godt udgangspunkt til undergravning af forskelsbehandling, kræver en god portion af solidaritet af befolkningen heroppe, for vi har kun særdeles få økonomiske ressourcer at trække på. Og jeg mener at påstå, at denne solidaritet har meget bedre vækstbetingelser idag end for nogle år tilbage.

Men der er forskelligheder imellem befolkningen heroppe. Der eksisterer idag både den grønlandske og den danske kulturelle baggrund, – mentalitet og ikke mindst sproglige baggrund. Disse forskelligheder kan ikke afskaffes fra ene dag til den anden. Men vi må lære at kunne leve sammen under disse forskelligheder. Ikke mindst på det sproglige må vi fortsat – fra begge lejre – gøre en indsats således, at afstandene bliver mindre og mindre. Denne bestræbelse er faktisk nøglen, begyndelsen, til en leve-måde, hvor man har respekt for hinanden, ja, det egentlige skridt til et liv med at forstå hinanden og hinandens forskelligheder.

Vi må nemlig huske på, at vi er i Grønland. Og vi vil gerne have vore børn til at betragte dette land som deres hjem fremover. Vi må acceptere, at vi allesammen må indrette os efter dette samfunds muligheder og begrænsninger. Selvfølgelig eksisterer forskellige politiske opfattelser imellem os, selvfølgelig er der forskellige målsætninger iblandt os, men den overordnede målsætning må være, at bestræbelserne for at gøre Grønland til et godt hjem for os allesammen står øverst blandt vore ønsker.

Vi er midt i denne målsætning, og vi skal nok gøre vores. Men det er en stor og ikke uoverkommelig opgave. Her

skal vi tage ungdommen med i vore bestræbelser. Det er en arbejdskraft, som vi sætter vor lid til, når Grønland sidder midt i en udviklingsperiode, hvor ansvar og pligt ikke bliver mindre end idag. Kravene til ungdommen har altid været, at man skal dygtiggøre sig til at overtage funktionerne i et samfund, og Grønland er ingen undtagelse for at stille et sådant krav til sine unge. Når vi udtrykker vor tillid til ungdommen, betyder dette også, at ungdommen skal medvirke til at skabe samfundet heroppe, sådan som jeg sagde det før, til et godt hjem for os allesammen. Det stikker altid dybt inde i vore hjerter, når vi hører om unødvendig vold og ødelæggelse i vort samfund, og alle må være med til at undgå disse ofte store økonomiske og menneskelige tragedier.

Fra idag af har vi under hjemmestyret overtaget en hel del nye områder under vort ansvar. Her gælder det om landsplanlægning, højskole- og museumsområdet, erhvervsuddannelsen samt lovgivning omkring erhvervsmæssig fiskeri, fangst og jagt. Ikke mindst den sidste har en særlig interesse, fordi det giver os en virkelig mulighed for os at gå igang med en egentlig grønlandsk erhvervs-politik. Denne mulighed bør vi kunne udnytte til at stabilisere vores hovederhverv samt til fortsat forbedring af grønlandske fiskeres muligheder for at udnytte ressourcerne til at stabilisere deres økonomi. Men vi må endnu engang understrege, at vi også her har begrænsninger, som medlemskab af EF understreger.

Et andet område, hvor det nye år giver startskud, er loven om ansættelser i

Grønland. Der har været fremsat mange bemærkninger om denne lov – ikke mindst i relation til vort medlemsskab af EF. Men nu kan vi gå igang, og det er mit håb, at loven får den virkning, som er dens mission, nemlig at fremme anvendelsen af grønlandsk arbejdskraft på vort arbejdsmarked. I denne forbindelse må vi udtrykke vor glæde over resultaterne på Jern- og metalskolen i Nuuk og bygge- og anlægsskolen i Sisimiut. Sådanne resultater er meget opmuntrende at høre set fra grønlandsk og danske side.

Ved årets begyndelse tænker vi som regel, at der er visse ting, som vi ønsker at gøre endnu bedre end, hvad vi har gjort i det gamle. Når jeg tænker på Grønland, og ikke mindst på hvad vi er igang med i disse spændende år, så kan jeg ikke lade være med at erindre mig selv og alle andre om vore forpligtelser overfor hinanden. Vi har i mange år troet, at alting kan klares, bare vi beder den danske stat og den danske befolkning om støtte. Her og nu er vi igang, i samarbejde med den danske befolkning, med en udvikling, hvor vi under gensidig inspiration skal skabe et nyt samfund. Men vi har forpligtelser overfor, hvad vore forfædre, ja, hvad den forrige generation har givet os. Materielt set har vi kunnet klare os og det er sket under strænge forhold, hvor dygtige mænd og kvinder har båret generationer igennem ved at tro på sig selv og deres evner.

Mange er selvfølgelig ikke sådan, som vi kunne ønske os. Men er der skævheder i vort samfund, så er det os selv, der må klare skærene. Nyskabelser skal der til, men der er også noget, der skal vedligeholdes og plejes, hvis vi skal overleve som et kulturfolk. Her gælder det forpligtelser i skole, kirke og hjem. Hvad generationer har beriget os med som befolkning, skal vi give videre til den næste generation. Der skal være en gensidig inspiration til at leve vort liv. Livet er en vekselvirkning mellem hvad vi anser som rigtigt og fornuftigt og det modsatte. At vise respekt for andre er at anerkende vor ret til at leve med hinanden. Udfra disse synspunkter skal vi allesammen fortsætte vort liv, vort arbejde og vore bestræbelser for at skabe et bedre samfund, et godt hjem, Kalaallit-nunaat.

Jeg vil til sidst sende alle i Grønland, fra nord til syd og fra vest til øst mine bedste ønsker om en god fremtid for alle heroppe. Jeg vil også sende mine bedste ønsker for Danmark og vore danske venner, ja, til vore venner i Alaska og Canada. Jeg håber, at vore gensidige inspirationer vil styrke sammenholdet imellem os. Til sidst vil jeg gerne sige tak til de mange mennesker, som har mødt os med venlighed under vore rejser heroppe. Det giver varme, når I opmuntrer os til at fortsætte vort arbejde for Grønland og for os i det.

Jonathan Motzfeldt.